

Тетяна Белякова

Наукова бібліотека

Харківського національного

медичного університету

зав. відділу

Колекція дисертацій – книжкових пам'яток у фонді НБ ХНМУ

У 1804 році було відкрито Імператорській Харківській університет (ІХУ) з медичним факультетом, який заклав основу Харківської вищої медичної школи. Було підготовлено велику кількість лікарів та вчених-медиків, які зробили вагомий внесок у розвиток медичної науки й практики.

Імена багатьох широко відомі в історії медицини й принесли заслужену славу Харкову. Засновники та керівники лікувальних закладів та інститутів, нових напрямків у медицині. Вони – почесні громадяни Харкова та почесні члени кількох медичних товариств. Їхні імена увічнені у назвах вулиць нашого міста, медичних закладів і кафедр. Знамениті вчені-медики зробили великий внесок у розвиток медицини Слобожанщини. Прийдешні покоління лікарів мають знати ці імена, аби навчатися на прикладі їхнього життя любити та працювати задля людей.

Правонаступником медичного факультету ІХУ є Харківський національний медичний університет. Тому у фондах Науковій бібліотеці зберігається література з фондів медичного факультету.

У НБ ХНМУ ведеться робота з книжковими пам'ятками. Раритетні видання – це перлина фонду бібліотеки. Виокремлено фонд дисертацій до 1920 р., який зараз нараховує 1247 екземплярів (з конволютами, що містять до 10 назв), серед них – 88 назв дисертацій, автори яких – співробітники медичного факультету ІХУ та

медичних закладів міста. Найстаріша дисертація – 1868 року: автор Гіршман Л., назва – «Материалы для физиологии цветоощущения». Серед авторів дисертацій є такі відомі імена: Бокаріус М. С., Браунштейн А. П., Високович В. К., Гіршман Л. Л., Подрез А. Г., Трінклер М. П., Фабрікант М. Б., Фавр В. В. та інші. Ведеться робота над анованим бібліографічним покажчиком дисертацій, захищених в ІХУ. Робота з дослідження цієї колекції триває.

На кожен дисертацію складено паспорт. У ньому вказано інвентарний номер; шифр; автор; назва; місце та рік видання; дата надходження до НБ ХНМУ; ціна. Також зазначено кількість сторінок, окремих листів, ілюстрацій, таблиць, карт, конволют. У примітках – зазначено палітурка чи обкладинка, їх стан, на титульному листі – штампи. Штрихкод наклеюють на паспорт для збереження видань.

У багатьох дисертаціях є присвяти, дарчи, подяки. Зазвичай, вони адресовані професорам за запропоновану тему, керівництво науковою роботою, допомогу у практичній клінічній освіті, за сердечне ставлення. До деяких наукових праць є епіграфи. Також є екслібриси лікарів Зороховича І. М. та Бокаріуса М. С. Всі видання оцифровані та розміщені в Репозитарії ХНМУ.

У наукових працях зазначені організації, в яких молоді вчені проводили свої дослідження: «Бактериологический институт», «Гигиеническая лаборатория», «Харьковский Университет», «Кабинет судебной медицины», «Лаборатория общей и экспериментальной патологии профессора А. В. Репрева», «Лаборатория физиологической химии», «Патолого-анатомический кабинет профессора Н. Ф. Мельникова-Разведенкова», «Продевтическая клиника профессора П. И. Шатилова», «Физиологическая лаборатория профессора В. Я. Данилевского», «Харьковская губернская земская больница», «Харьковское медицинское общество».

За печатками можна простежити шлях документа, де він знаходився раніше – у приватних чи інших бібліотеках, або у підрозділах нашого вишу: «Библиотека

кафедры общей гигиены Харьковского медицинского института», «Библиотека Общестуденческого кооператива в г. Харькове», «Бібліотека Харківського медичн. інституту», «Библиотека женского медицинского института Харьковского медицинского общества», «Библиотека читальня профессионального союза студентов медиков Харьк. Унив.», «Императорский Харьковский университет, Гистологический кабинет», «Научная библиотека 1-го Харьк. Мед. Института», «Студенческая библиотека Харьк. госуд. мед. академии», «Факультетская клиника Императорского Харьковского университета», «Факульт. терап. клиника 1-го Х.М.И.», «Физиологическая лаборатория Императорского Харьковского университета», «Харківський мед. інститут, катедра фізіології», «Харк. мед. інститут, Наукова бібліотека».

Наукова бібліотека ХНМУ популяризує книжкові пам'ятки. Застосовуються нові технології у бібліотечній роботі. Раритетні дисертації, розміщені в Репозитарії ХНМУ, стають доступнішими для наших читачів.